

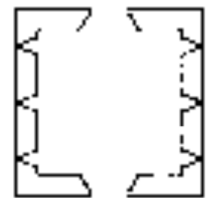
18è CICLE DE SORTIDES DE CONÈIXER EL PLA DE L'ESTANY VILADEMULS

6a sortida – diumenge, 8 de març de 2020

Centre d'Estudis Comarcals i Centre Excursionista de Banyoles

VILADEMULS. Torre de Fellines. Pou de glaç de Perles de can Pagès. Veïnat de Perles. Capella de Sant Llorens de Perles. Can Pagès. Torre de Vilafreser. Vilafreser. Església de Sant Sadurní de Vilafreser.

Torre de Fellines. s. XIX. Torre de planta quadrada en un avançat estat de ruïna. Està formada per planta baixa i primer i segon pis; la coberta ha desaparegut. La seva base és atalussada. A la planta baixa hi ha diverses espielleres, amb finalitats defensives. El pas de la planta baixa i la primera queda marcat per una línia de rajols. A la primera planta destaquen dues úniques obertures de forma rectangular fetes amb dintell de totxo; possiblement haurien estat les portes d'entrada elevades. A la segona planta dues petites finestres també fetes de totxo. La torre fou

utilitzada com a torre de telegrafia òptica fins que aquest tipus de comunicacions van entrar en desús. Aquestes comunicacions es basen a enviar senyals codificats d'una torre a una altra. Aquest tipus de comunicacions es van iniciar a principis del s. XIX.

Pou de glaç de Perles de can Pagès. Es tracta d'un pou de glaç situat a la ribera de La Farga, a 1,2 km del veïnat de Perles. En arribar al riu cal resseguir el bosc del costat de llevant uns 100 metres fins a trobar el pou enfilat a un turó. El pou fa una mica més de 5 m de diàmetre i altres 5 m de fondària. Es veu un tall de paret i s'ha descobert un altre

tram al costat oposat. A l'interior del pou es pot accedir sense gaire complicació.

Capella de Sant Llorenç de Perles. s. XII. Capella romànica de planta rectangular amb l'absis semicircular adossat al mur de llevant. Al mur de migdia hi ha la porta d'entrada d'una gran senzillesa. És d'arc de mig punt amb dovelles de pedra sorrenca. A l'exterior de l'absis es conserva una petita finestra amb arc de mig punt. A l'absis fou oberta una finestra de llinda en el parament d'obra romànica. A l'exterior de l'absis s'observen dues èpoques de construcció o d'ús de materials. Les primeres filades són de carreus de pedra sorrenca més grans i ben treballats respecte els blocs de les filades superiors. Actualment l'interior de l'edifici està adaptat per a magatzem agrícola i s'ha construït una planta que divideix el primitiu alçat únic de la nau romànica amb dues plantes. Des de la sala de Can Pagès es conserva una antiga porta d'arc de mig punt amb dovelles, a través de la qual s'accedeix a la capella. El primer document on surt referenciada l'església de Sant Llorenç de Perles data de l'any 1338. El sagristà de Vilafreser cedeix l'administració de la capella a Pere Bernat de Perles. Segurament la distància entre Vilafreser i el veïnat de Perles fou la causa d'aquesta cessió. El 1376, en el testament de Guillem Bernat de Perles, la capella surt referenciada com "Sancti Laurencii de Perlis". Guillem Bernat, beneficiat de la

catedral de Girona, deixa 100 sous a l'esmentada capella per a la reparació de la coberta. Actualment la capella serveix de magatzem agrícola i la tradició popular no recorda el culte a Sant Llorenç.

Can Pagès. Masia Època s. XVI-XVII. La masia de Can Pagès està formada per un cos rectangular, de planta baixa i dos pisos d'alçada. A la façana de ponent, en el cos central de la masia, hi ha la façana principal. La porta d'entrada és rectangular amb llinda monolítica, pedres de descàrrega i amb els carreus bisellats. La llinda és decorada amb un relleu triangular i creu. Sobre la porta hi ha la finestra amb ampit, que dóna a la sala principal, de la mateixa tipologia que la porta d'entrada. A l'angle sud-oest de la primera planta hi ha una finestra cantonera, amb guardapols, amb un escut heràldic i pilar central de pedra. Al segon pis destaca la galeria de sis arcs de mig punt. Adossat a la façana posterior hi ha un cos de planta baixa i pis, d'ús agrícola. L'interior es distribueix a partir de tres crugies transversals a la façana principal. A la sala destaquen les portes dobles d'una única llinda, amb

els carreus bisellats d'una gran bellesa i originalitat. La llinda és decorada amb motius triangulars en relleu.

La Torre de Vilafreser. s. XIII-XIV. Torre medieval de planta pràcticament quadrada de quatre pisos i coberta a dos vessants. Té 18 m d'alçada. Fou bastida amb carreus ben tallats de sorrenca disposats en filades bastant regulars. En els seus murs és possible documentar els orificis del bastiment de l'obra defensiva. La torre té diverses espitlleres de tir, repartides entre les diferents plantes. En la cara de ponent identifiquem tres espitlleres ben agrupades. En canvi, a la cara de migdia, foren obertes a cada pis finestres de tipus medieval. Aquestes tres finestres són de llinda amb les seves impostes convexes. A llevant té lloc l'accés a la torre. La planta baixa era accessible a través d'una porta d'arc rebaixat de dovelles. En canvi, a la planta pis una porta aèria permetia l'entrada a l'interior. Aquesta segona porta és d'arc de mig punt adovellat. La porta era defensada per un matacà. En el pis superior hi ha dues obertures rectangulars en les quatre cares de la torre. A l'interior, la planta baixa mostra una coberta de volta encofrada de morter, però amb vestigis d'una volta precedent, probablement feta de carreus de pedra. La volta actual és reforçada amb un arc central rebaixat de dovelles de pedra. Perduren diversos permòdols que sostenien l'embigat de fusta. Possiblement la torre de Vilafreser fou propietat del llinatge Vilafreser que es documenta a partir de les darreries del s. XII. El 1187 Pere de Vilafreser va fer un llegat a Santa Maria de Rocamor. El 1197 Arnau de Vilafreser va signar l'acte de fundació de la canònica de Santa Maria d'Olives, pròxima a Sant Esteve de Guialbes i al veïnat de Viella. Els s. XIII-XV diversos membres del llinatge Vilafreser ocuparen càrrecs eclesiàstics a la seu de Girona i al monestir d'Amer. El 1455 trobem referències directes de la torre. Accés. Al poble de Vilafreser, per la banda de ponent, surt la carretera asfaltada del veïnat de Perles que du fins a aquesta torre, a 700 m.

ESGLÉSIA DE SANT SADURNÍ DE VILAFRESER. s. XII-XVIII. Església d'origen romànic d'una sola nau, coberta de volta apuntada amb llunetes i capçalera pentagonal. La torre campanar es troba en la banda de ponent i té coberta piramidal. La portalada lateral, a migdia, és d'obra romànica. Té arc de mig punt de dovelles resseguit per guardapols. En la façana sud sobresurten alguns contraforts laterals que contraresten els arcs ogivals de la nau. A tocar la portalada es conserva un interessant arc apuntat de dovelles amb impostes motllurades. A l'interior, la nau mostra un cor elevat i capelles laterals amb volta de creueria a tramuntana. La capçalera barroca és de cinc costats amb volta lobulada. Els arcs torals de la nau són ogivals amb dovelles ben tallades i bisellades. Els arcs es sustenten damunt pilastres motllurades amb capitells. A mitjan s. XI tenim referència de l'església de Sant Sadurní de Vilafreser. El 1175 se sap que un tal Guillem era domer de "sancti Saturnini de Villafredaria". El 1359 en el cens ordenat

pel rei Pere III el Cerimoniós apareix la parròquia de Vilafreser amb tres focs aloers i 17 d'església. Se sap que el 1656 era rector de la parròquia de Vilafreser el Rev. Joan Prim, que participà en la processó de rogatives a l'estany de Banyoles amb motiu d'una espantosa sequera. El 1795 Mn. Salvador Vidal, rector de Vilafreser, ens descriu que la rectoria de Vilafreser fou cremada la nit del 20 a 21 de novembre de 1794.